

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

Світова фінансова криза торкнулась і України і сумнівів у цьому уже немає ні у кого. Думки з приводу того, що те, що ми зараз спостерігаємо, не є наслідком світової кризи, оскільки українська фінансова система не настільки інтегрована в світову, щоб світова криза сильно зачепила Україну не виправдались. Україна є частиною світової економіки та знаходиться під впливом світової фінансової кризи, яка призвела до відчутних наслідків. По-перше, українські банки зіштовхнулися із кризою ліквідності через обмеження доступу до закордонних кредитів, які кілька останніх років були основним джерелом збільшення обсягів кредитування. По-друге, криза в житловому будівництві, викликана значним скороченням іпотечного кредитування банками та побоюванням щодо повторення американської іпотечної кризи в Україні. По-третє, ріст цін на енергоносії надзвичайно серйозно впливає на всю економіку України, оскільки автоматично призводить до зростання цін на більшість товарів та послуг, вироблених в Україні. І по-четверте, через досить значний рівень інтегрованості економіки України в загальносвітову економіку, зростання рівня світової інфляції суттєво вплинули на ріст інфляції в Україні.

Значний вплив фінансова криза також спричинила і на активізацію інвестиційної діяльності банків. Однак варто зазначити, що банківська система країни досі не акумулювала капіталу, обсяг та якість якого забезпечували б їх інвестиційну активність. Про це свідчить той факт, що потреба в інвестиційних ресурсах України до 2015 року становитиме 150 млрд. дол. США, а кредитно-інвестиційний портфель банківського сектора України склав на 01.01.2008 року 462 149,10 млн. грн. або 91, 5 млн. дол. США. Станом на 01.11.2008 року цей показник становив 647 288, 65 млн. грн., або 1123, 6 млн. дол. США. Це все свідчить про те, що на сьогодні банківська система України не відіграє вагомій ролі у процесі забезпечення економіки інвестиційними ресурсами. Саме тому, на нашу думку, необхідно визначити основні причини цього.

Основною проблемою, яка гальмує інвестиційні процеси в економіці України, є дефіцит фінансових ресурсів. Так, за даними НБУ власний капітал банків станом на 01.12.2008 року становив 103,2 млрд. грн.; зобов'язання – 749,9 млрд. грн.; довгострокові кредити – 291,9 млрд. грн. або 60,0% від наданих кредитів, а станом на 01.11. 2008 року – 415,5 млрд. грн. Показник приросту кредитних вкладень позитивно впливав на динаміку економічного зростання в Україні. Однак, на дані тенденції суттєвий вплив мала світова економічна криза, яка найбільш сильно проявилась у другій половині 2008 року. Зі слів банкірів-практиків, абсолютний приріст кредитно-інвестиційного портфелю відбувся завдяки коливанням

валютного курсу і переоцінці активів банківських установ, аніж ефективній діяльності банків. Крім того, не сприяло активізації інвестиційної діяльності також запровадження НБУ мораторію на видачу кредитів. Нагадаємо, раніше НБУ встановив, що з 13 жовтня банки зобов'язані обмежити здійснення активних операцій (окрім міжбанківських операцій, операцій з державними облігаціями і депозитними сертифікатами НБУ) на рівні об'ємів, досягнутих кожним з них на цю дату. Негативний вплив на інвестиційну діяльність мав також відтік депозитів. Експерти відзначають, що після періоду активного розвитку банківський сектор України під впливом світової фінансової кризи значно охолодився. У жовтні погіршення фінансової ситуації, а також зміна складу акціонерів "Промінвестбанку" і банку "Надра" спровокували паніку серед вкладників. Так, за даними НБУ з 1 жовтня 2008 року до ухвалення постанови НБУ № 319 від 13 жовтня 2008 року було вилучено 6,2 млрд. грн., або 2,7% від суми термінових банківських вкладів. Листопад не приніс полегшення на вітчизняний фінансовий ринок, за цей період банки втратили близько 11 млрд. грн. вкладів у національній валюті (-5,2%) та 1,61 млрд. грн. (-1,34%) у іноземній валюті.

Ще однією проблемою, яка була і залишається актуальною, є ступінь розвитку фондового ринку. За 2007 рік спостерігались його темпи зростання: індекс ПФТС піднявся в 2,3 рази. Український фондовий ринок є рекордним у світі за темпами зростання за останні 5 років, повідомив учасник ринку, президент ВАТ "Кінто" Сергій Оксанич. Однак, незважаючи на позитивні тенденції, розмір фондового ринку настільки незначний, що, він практично ніяк не впливає на капітальні інвестиції в економіку і, відповідно, на темпи загальноекономічного зростання у країні. Світові аналітики підтверджують прогнози відновлення українського фондового ринку не раніше 2012 р.

Отже, враховуючи дану ситуацію слід сказати, що в найближчому майбутньому не слід сподіватись на активізацію інвестиційної діяльності банків України. Адже ресурси будуть однозначно дорожчими, тобто банки стануть активно піднімати кредитні ставки, а умови кредитування стануть ще жорсткішими. Поганою така ситуація є однозначно для економіки, оскільки залучити ресурс для вітчизняних підприємств стане важчим і дорожчим заняттям. Крім того, в Україні потрібно сформувати стійку та стабільну національну банківську систему. Адже не дивлячись на те, що ступінь впливу економічних криз на банківську систему залежить від багатьох факторів, головним з них є стан самої банківської системи до початку економічної кризи. При цьому особливе значення відіграють ліквідні позиції, якість кредитного портфелю, рівень капіталізації банків та банківської системи в цілому. Адже слабка банківська система особливо болісно переживає банківську кризу. На думку голови НБУ, економічна криза посприяє очищенню банківської системи. Адже саме тепер висвітилися слабкі місця, які потрібно зміцнювати.